

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија, издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО
ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Бугарија за социјално осигурување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 17 април 2003 година.

Бр. 07-1827/1
17 април 2003 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р Никола Поповски, с.р.

ЗА К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И
РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Република Бугарија за социјално осигурување, склучен во Софија на 6 февруари 2003 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски и бугарски јазик гласи:

ДОГОВОР

ПОМЕЃУ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА

ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Република Македонија и Република Бугарија

Во натамошниот текст договорни страни,

Со желба да ги регулираат меѓусебните односи во областа на социјалното осигурување, се договорија за следното:

ДЕЛ I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Дефинирање на поимите

(1) Во овој договор поимите значат:

1. "територија":

во однос на Република Македонија
територијата на Република Македонија;

во однос на Република Бугарија
територијата на Република Бугарија;

2. "државјанин":

државјанин според правните прописи на договорните страни;

3. "правни прописи":

закопи, подзаконски акти и други прописи што се однесуваат на областите на социјалното осигурување, наведени во член 2, став 1 на овој договор;

4. "надлежен орган":

во однос на Република Македонија
Министерствата надлежни, за областите на социјалното осигурување според правните прописи наведени во член 2, став 1, точка 1 на овој договор;

во однос на Република Бугарија
Министерствата, или други органи надлежни за областите на социјалното осигурување според правните прописи наведени во член 2, став 1, точка 2 на овој договор;

5. "надлежен носител":

носителот на осигурувањето кај кого лицето е осигурено во моментот на поднесувањето на барањето за давање или од кого има, или би имало право на давање кога тоа би престојувало на територијата на договорната страна во која лицето било последен пат осигурено;

6. "носител":

установа или орган за спроведување на правните прописи од член 2 став 1 на овој договор;

7. "живеалиште":

постојано место на живеење според правните прописи на договорните страни;

8. "престој":

место на привремен престој според правните прописи на договорните страни;

9. "осигурено лице":

вработено лице, лице кое самостојно врши дејност или лице кое се смета за осигурено според правните прописи на договорните страни;

10. "член на семејство":

лице, определено како такво, според правните прописи на договорната страна на територијата на која се наоѓа надлежниот носител на чиј товар се исплатуваат давањата;

11. "периоди на осигурување":

периоди, за кои се плаќани придонеси или изедначени периоди според правните прописи на една од договорните страни;

12. "парично давање":

парично давање или пензија, вклучувајќи ги сите зголемувања, усогласувања и додатоци;

13. "давање во натура":

здравствена заштита обезбедена според правните прописи за здравственото осигурување кои се наведени во член 2 на овој договор;

14. "додаток на деца":

парично давање за деца според правните прописи на договорните страни;

(2) Останатите поими во овој договор го имаат значењето кое им е дадено според правните прописи на секоја договорна страна.

Член 2**Прописи на кои се однесува овој договор**

(1) Овој договор се однесува на:

1. македонските правни прописи за:

- 1.1. здравственото осигурување за случај на болест, повреда и мајчинство вклучувајќи ги и случаите за несреќа на работа и професионална болест;
- 1.2. пензиското и инвалидското осигурување вклучувајќи ги и случаите за несреќа на работа и професионална болест;
- 1.3. осигурувањето во случај на невработеност;
- 1.4. додатокот на деца

2. бугарските правни прописи за:

- 2.1. парични надоместоци за привремена неспособност за работа и мајчинство;
- 2.2. медицинска помош во рамките на задолжителното здравствено осигурување;
- 2.3. пензија за стаж на осигурување и старост и за инвалидност заради општо заболување;
- 2.4. пензија за несреќа на работа или професионална болест;
- 2.5. семејна пензија од горе наведените видови;
- 2.6. парични надоместоци за невработеност;
- 2.7. додатоци за деца.

(2) Овој договор се применува и во врска со сите правни прописи, со кои се менуваат или дополнуваат правните прописи наведени во став 1 на овој член.

Член 3

Лица на кои се применува овој договор

Овој договор се применува на:

1. осигурените лица, на кои се применуваат или се применувале правните прописи на едната или на двете договорни страни;
2. други лица чии права произлегуваат од правата на лицата од точка 1 на овој член.

Член 4

Еднаков третман

(1) При примена на правните прописи на едната договорна страна, државјаните на другата договорна страна, опфатени со овој договор, се изедначени со државјаните на првата договорна страна.

(2) Став 1 на овој член не се однесува на:

1. одредбите за обврските по основ на осигурување од меѓународни договори, склучени со трети држави;
2. правните прописи за осигурување на лица, што работат во претставништво на работодавец на една од договорните страни во трети држави или кај членови на тоа претставништво.

Член 5

Трансфер на парични давања

(1) Паричните давања вклучувајќи ги и минималните пензии, остварени според правните прописи на една од договорните страни, неможат да бидат намалени, изменети, запрени или укинати во случај ако корисникот постојано живее на територијата на другата договорна страна.

(2) Став 1 не се применува при давање надоместок за невработеност.

ДЕЛ II

ПРИМЕНА НА ПРАВНИТЕ ПРОПИСИ

Член 6

Општа одредба

Обврската за осигурување се определува според правните прописи на договорната страна, на чија територија лицето работи и во случај, кога постојаното место на живеење на работникот или седиштето на работодавецот се наоѓа на територијата на другата договорна страна, ако со одредбите на член 7 и 8 на овој договор не е определено поинаку.

Член 7

Посебни одредби

(1) Ако претпријатие со седиште на територијата на едната договорна страна испрати работник на определено време на територијата на другата договорна страна, на него до истекување на времето, определено по основ на Договорот со кој работникот е испратен, но не повеќе од 24 месеци, се применуваат правните прописи на првата договорна страна, исто како да работникот се наоѓа на нејзина територија. Ако извршувањето на дејноста треба да биде продолжено за период подолг од предвидените 24 месеци, примената на правните прописи на договорната страна во која е седиштето на работодавецот, може по исклучок, на заедничко барање на работникот и работодаваецот, да се продолжи најмногу до 24 месеци со согласност на надлежниот орган на договорната страна каде што се извршува дејноста.

(2) Ако претпријатие за воздушен и патен сообраќај со седиште на територијата на едната договорна страна испрати работник на територијата на другата договорна страна, на него се применуваат правните прописи на првата договорна страна, исто како лицето да работи на нејзина територија.

(3) На екипажот на брод, како и останатите лица, кои што не се привремено ангажирани на бродот, се применуваат правните прописи на договорната страна, под чие знаме плови бродот.

Член 8

Дипломатски и конзуларни претставништва

(1) На членовите на дипломатските и конзуларни претставништва, како и на лицата вработени во нивните служби или од нивните службеници, се применуваат одредби на Виенската конвенција за дипломатски односи од 18 април 1961 година и на Виенската конвенција за конзуларни односи од 24 април 1963 година.

(2) На лицата, наведени во став 1 на овој член, кои не се испратени на работа се применуваат правните прописи на договорната страна на чија територија се вработени. Вработените, кои се државјани на државата која ги упатува можат во рок од три месеци од денот на нивното упатување да изберат примена на правните прописи на една од договорните страни.

Член 9

Исклучоци

На заедничко барање на осигуреното лице и неговиот работодавец или по барање на лице кое самостојно врши дејност, надлежните органи на двете договорни страни можат да се договараат за исклучоци од примената на член 6 до 8 на овој договор, при што треба да се земат во предвид видот на работата и околностите под кои се извршува работата.

ДЕЛ III

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

ГЛАВА 1

НАДОМЕСТОЦИ ЗА СЛУЧАЈ НА БОЛЕСТ И МАЈЧИНСТВО

Член 10

Собирање на периодите на осигурување

Ако согласно правните прописи на едната договорна страна правото на надоместок и рокот на неговото исплаќање зависат од навршувањето на одредени периоди на осигурување, надлежниот носител на таа договорна страна го зема во предвид, кога е тоа неопходно потребно, и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна под услов тие да не се поклопуваат.

ГЛАВА 2

ДАВАЊА ВО НАТУРА

Член 11

Итна и неодложна помош

(1) Лицето осигурено според правните прописи на едната договорна страна и членовите на неговото семејство кои престојуваат на територијата на другата договорна страна, имаат право на здравствена заштита според правните прописи на таа договорна страна, на товар на надлежниот носител, ако таа заштита е од итен или неодложен карактер.

(2) Лицето од став 1 на овој член во случај на користење на здравствена заштита во другата договорна страна треба да достави документ од надлежниот носител дека е здравствено осигурено.

Член 12

Здравствена заштита на упатени лица

(1) Осигурениците од член 7 и 8 на свој договор за време на нивното престојување во другата договорна страна, можат да користат здравствена заштита според правните прописите на носителот во местото на престојување или живеење, а на товар на надлежниот носител.

(2) Одредбите од став 1 на овој член се применуваат и на членовите на семејството на осигуреникот.

Член 13

Здравствена заштита на корисници на пензија

(1) Корисникот на пензии, одредени според прописите на двете договорни страни, има право за себе и за членовите на неговото семејство на здравствена заштита според правните прописите и на товар на надлежниот носител на договорната страна на чија територија има постојано место на живеење.

(2) На корисникот на пензија одредена според прописите на едната договорна страна кој има живеалиште на територијата на другата договорна страна, здравствена заштита за него и за членовите на неговото семејство дава носителот според местото на живеење, а на товар на надлежниот носител на првата договорна страна.

Член 14

Здравствена заштита на членови на семејство

Членовите на семејството на осигуреното лице на едната договорна страна кои имаат живеалиште во другата договорна страна користат здравствена заштита кај носителот во местото на живеење според правните прописи кои тој ги применува, а на товар на надлежниот носител на првата договорна страна, ако не се здравствено осигурени кај носителот во местото на живеење.

Член 15

Надоместување на трошоци

(1) За направени трошоци за здравствени услуги на осигуреното лице на територијата на другата договорна страна, надлежниот носител дава согласност за надоместување на трошоците, кога износот е над утврдениот во Административната спогодба.

(2) Давањата кои носителот на едната договорна страна ги дал на товар на надлежниот носител на другата договорна страна, се надоместуваат во стварни трошоци.

(3) Органите за врска можат наместо пресметување на стварните трошоци да договорат паушален надоместок на трошоците за одделни категории на осигурените лица.

ГЛАВА 3

ПАРИЧНИ ДАВАЊА

Член 16

Парични давања во случај на болест и мајчинство

Парични давања во случај на болест и мајчинство дава носителот на онаа договорна страна, кај која лицето било осигурено во времето кога го стекнало правото на тоа давање.

ГЛАВА 4

НЕСРЕЌА НА РАБОТА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Член 17

Давања за несреќа на работа и професионална болест

- (1) Давањата во случај на несреќа на работа и професионална болест ги исплатува надлежниот носител на таа договорна страна, чии правни прописи се применувале на лицето за време на несреќата на работа или во време кога лицето ја извршувало дејноста, како последица на што настапила професионалната болест.
- (2) Ако осигуреното лице работело на територија на двете договорни страни на работа на која било изложено на опасноста од заболување од истата професионална болест, давањето е на товар на оној надлежен носител на осигурување кај кого тоа лице било последен пат осигурано.
- (3) Ако осигуреникот по остварувањето на давање во првата договорна страна бил вработен во другата договорна страна на работи кои содржат ист посебен ризик за кој е остварено давањето, натамошните давања од ист вид паѓаат на товар на носителот на другата договорна страна.

Член 18

Несреќа на работа на пат

- (1) Ако лицето кое има живеалиште на територијата на едната договорна страна, врз основа на важечки договор за работа, заради стапување на работа патува во другата договорна страна и на најкраткиот пат без прекин до местото на работа доживее несреќа, давањата ги сноси носителот на таа договорна страна во согласност со правните прописи за осигурување во случај на несреќа на работа. Тоа важи и за несреќата која вработениот ќе ја доживее при враќањето во договорната страна во местото на живеење, непосредно после истекот на договорот за работа на основа на кој патувал во другата договорна страна.

ГЛАВА 5

ПЕНЗИИ ЗА СТАРОСТ, ИНВАЛИДНОСТ И СМРТ

Член 19

Собирање на периоди на осигурување

(1) Ако според правните прописи на една од договорните страни, правото на пензија зависи од навршување на определени периоди на осигурување, надлежниот носител ги зема предвид и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна исто како да се однесува на периодите на осигурување, навршени според нејзините правни прописи под услов, тие периоди да не се поклопуваат.

(2) Ако според правните прописи на една од договорните страни правото на пензија зависи од навршувањето на определен период на работа во специфични услови, тие периоди на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна се земаат предвид за определување на правото само во обем што одговара на тие специфични услови. Ако според должината на тие периоди на осигурување не постои право на пензија од специфичниот систем, тие се земаат предвид за остварување право на пензија во општиот систем на осигурување.

(3) Ако со примена на одредбите од став 1 и 2 на овој член државјанин на една од договорните страни не ги исполнува условите за пензија се земаат предвид и периодите на осигурување навршени во трета држава со која двете договорни страни склучиле посебни договори за социјално осигурување и во кои се предвидува собирање на периодите на осигурување. Ако само едната договорна страна има склучено договор со трета држава тогаш таа држава ги зема предвид и периодите на осигурување кои што нејзините државјани ги навршиле во таа трета држава, ако во Договорот со таа трета држава не е поинаку определено.

Член 20

Самостојна пензија

Ако осигуреното лице ги исполнува условите за остварување право на пензија според правните прописи на едната договорна страна без собирање на периодите на осигурување според член 19 на овој договор, надлежниот носител на таа договорна страна го определува износот на пензијата само врз основа на периодите на осигурување навршени според неговите правни прописи.

Член 21

Пензии со собирање на периоди на осигурување

(1) Ако според правните прописи на една од договорните страни, правото на пензија се остварува со примена на прописите на член 19 на овој договор сразмерната пензија се определува на следниот начин:

1. Надлежниот носител на Република Македонија:

1.1. го утврдува теоретскиот износ на пензија на која осигуреникот би имал право ако сите периоди на осигурување и изедначените периоди во двете договорни страни би биле навршени според сопствените правни прописи,

1.2. го утврдува вистинскиот износ на пензија на кој осигуреникот има право, така што теоретскиот износ под 1.1. ќе се сведе на однос помеѓу периодите на осигурување и изедначените периоди навршени според прописите кои ги применува и периодите на осигурување и изедначените периоди навршени во двете договорни страни,

1.3. ако вкупниот период на осигурување навршен според правните прописи на двете договорни страни, го надминува максималното траење предвидено според македонските правни прописи, за пресметување на износот на давање; сразмерниот дел на пензија се пресметува во оној сооднос во кој се наоѓа траењето на периодите на осигурување навршени според македонските правни прописи, спрема споменатото максимално траење на вкупните периоди на осигурување.

2. Надлежниот носител на Република Бугарија :

2.1. ги зема предвид и периодите на осигурување навршени на територијата на Република Македонија, во обем неопходен за ценење на условите за правото на пензија, ако тие периоди не се поклопуваат.

2.2. определува износ на пензија според бугарските правни прописи само за периодите на стаж на осигурување навршен во Бугарија.

Член 22

Периоди на осигурување помали од 12 месеци

(1) Ако периодите на осигурување, навршени според правните прописи на едната договорна страна се помали од дзанаесет месеци и ако врз основа на истите не се остварува право на пензија, надлежниот носител на таа договорна страна не признава право на пензија врз основа на тие периоди.

(2) Периодите на осигурување, од став 1 на овој член, ги зема предвид надлежниот носител на другата договорна страна, со цел примена на одредбите на членот 19, како тие периоди да се навршени според нејзините прописи.

Член 23

Неистовремено исполнување на условите за пензија

1) Ако осигуреното лице не ги исполнува истовремено условите за остварување право на пензија според правните прописи на двете договорни страни и на овој договор, неговото право на пензија ќе се определи според правните прописи на секоја договорна страна кога ќе бидат исполнети условите според правните прописи на секоја договорна страна и на овој договор.

2) Подоцна оствареното право на пензија според правните прописи на другата договорна страна не влијае на пред тоа остварената пензија според правните прописи на првата договорна страна.

ГЛАВА 6

ПЕНЗИИ ЗА НЕСРЕКА НА РАБОТА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Член 24

Општа одредба

Пензиите во случај на несреќа на работа и професионална болест ги исплатува надлежниот носител на таа договорна страна, чии правни прописи се применувале на лицето за време на несреќата на работа или во воеме кога

лицето ја извршувало дејноста, како последица на што настапила професионалната болест.

Член 25

Пензии за професионална болест

Ако лицето кое користело или користи пензија заради професионална болест на товар на носителот на осигурувањето на една од договорните страни, поднесе барање до надлежниот носител на другата договорна страна за пензија заради влошена здравствена состојба предизвикана како резултат на вршење на дејност под услови штетни за здравјето, според правните прописи на таа договорна страна, се постапува на следниот начин :

1. пензијата се исплатува и во иднина од надлежниот носител на првата договорна страна според нејзините правни прописи без оглед на влошувањето на здравствената состојба,
и

2. надлежниот носител на другата договорна страна плаќа пензија како разлика меѓу остварената пензија по влошувањето на здравствената состојба и пензијата која би бил должен да ја исплатува според правните прописи на другата договорна страна пред влошувањето на здравствената состојба.

Член 26

Поранешни несреќи на работа или професионални заболувања

Ако правните прописи на едната договорна страна предвидуваат дека за утврдување на степенот на неспособноста и телесното оштетување, како последица на несреќа на работа и професионална болест се земаат предвид порано настанатите телесни оштетувања, предизвикани од несреќа на работа и професионална болест, кои насганале порано според правните прописи на другата договорна страна.

ГЛАВА 7

НЕВРАБОТЕНОСТ

Член 27

Давање во случај на невработеност

(1) Ако според правните прописи на едната договорна страна правото на давање во случај на невработеност зависи од навршување на определени периоди на осигурување, надлежниот носител на оваа договорна страна го зема во предвид ако е тоа неопходно и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна.

(2) Одредбата од став 1 на овој член се однесува и за случаите кога според правните прописи на едната или на другата договорна страна, рокот на исплата и износот на надоместокот зависи од времетраењето на периодите на осигурување.

(3) Времетраењето за добивање на давањето се намалува за периодот во кој невработениот од другата договорна страна за период од последните дванаесет месеци пред денот на поднесувањето на барањето веќе примал давање за невработеност.

ГЛАВА 8 ДОДАТОК НА ДЕЦА

Член 28

Давање за додаток на деца

(1) Лице кое е вработено на територија на едната договорна страна, лице кое користи давање за болест, мајчинство, невработеност или е корисник на пензија од едната договорна страна, има право на додаток на деца според правните прописи на таа договорна страна и за децата кои имаат живеалиште во другата договорна страна.

(2) Правото на давање на додаток на деца на корисник на пензија, остварена според правните прописи на двете договорни страни го остварува според правните прописи на договорната страна во која тој има живеалиште, доколку ги исполнува условите за остварување на давањето за деца утврдени со правните прописи на таа договорна страна.

Член 29

Обврска за исплата на додаток на деца

Ако се исполнети условите за признавање на додаток на деца според правните прописи на двете договорни страни и оредбите на овој договор, додатокот на деца го исплатува договорната страна на чија територија детето има живеалиште.

ДЕЛ IV

ДРУГИ ОДРЕДБИ

Член 30

Задачи на надлежните органи

(1) Надлежните органи на договорните страни ги превземаат неопходно потребните мерки за извршување на овој договор.

(2) Надлежните органи:

1. изготвуваат Административна спогодба за спроведување на овој договор;
2. меѓусебно се информираат за измените на правните прописи;
3. определуваат органи за врски за олеснување на примената на овој договор.

Член 31

Правна и административна помош

(1) При примената на овој договор, надлежните органи и надлежните носители на договорните страни меѓусебно си пружаат бесплатна правна и административна помош. Правната помош не ја вклучува судската постапка.

(2) Надлежните органи и надлежните носители на договорните страни при примената на овој договор стапуваат во непосредни меѓусебни контакти, како и со лицата заинтересирани, или од нив овластени лица.

(3) Надлежните органи и надлежните носители на едната договорна страна не можат да ги одбијат поднесените барања и другите документи поради тоа што се напишани на службен јазик на другата договорна страна.

(4) Лекарските прегледи што се извршуваат заради спроведување на правните прописи на едната договорна страна, а се однесуваат на лицата кои имаат живеалиште на територијата на другата договорна страна, се извршуваат во местото каде лицето живее, по барање и на товар на надлежниот носител.

Ако лекарските прегледи се извршуваат за потребите на двете договорни страни, трошоците не се надоместуваат.

(5) Надлежните органи, надлежните носители и судовите на договорните страни си укажуваат меѓусебна помош при спроведување на овој договор и дејствуваат така како да се работи за примена на сопствените правни прописи. Оваа помош е бесплатна.

(6) При примената на овој договор рамноправно се употребуваат официјалните јазици на двете земји - македонски јазик, согласно Уставот на Република Македонија и бугарски јазик согласно Уставот на Република Бугарија.

Член 32

Такси и заверки

(1) Ослободувањето или намалувањето на даноци и такси, утврдени според правните прописи на едната договорна страна за уверенија и други документи кои според овие правни прописи се доставуваат, исто важи и за уверенија и други документи, кои се бараат според правните прописи на другата договорна страна при спроведување на овој договор.

(2) Надлежните органи или надлежните носители на двете договорни страни не бараат дипломатска или конзуларна заверка на уверенијата и другите документи кои се доставуваат при спроведување на овој договор.

Член 33

Барања, изјави и жалби

(1) Барања, изјави или жалби поднесени до надлежниот орган или до носителот на едната договорна страна, при примена на овој договор, се сметаат за барања, изјави или жалби, поднесени до надлежниот орган или надлежниот носител на другата договорна страна.

(2) Барања, изјави и жалби кои треба да бидат поднесени според правните прописи на едната договорна страна во одреден рок до надлежниот орган или надлежниот носител, се сметаат за поднесени во рок ако биле поднесени до соодветниот орган или надлежен носител на другата договорна страна во истиот рок.

(3) Барање за давање, поднесено според правните прописи на едната договорна страна се смета за барање за соодветно давање, според правните прописи на другата договорна страна. Ова не важи за случаите кога барателот изричито бара старосна пензија само според правните прописи на едната договорна страна.

(4) При примена на одредбите на ставовите 1, 2 и 3 на овој член наведените институции без одложување ги испраќаат барањата, изјавите или жалбите до надлежните институции на другата договорна страна преку органите за врска.

Член 34

Плаќања

(1) Износот на паричните давања кои се исплатуваат според овој договор се одредуваат во парична единица на договорната страна чиј надлежен носител ги должи тие давања

(2) Плаќањата во другата договорна страна, остварени според овој договор се извршуваат во конвертибилна валута.

Член 35

Признавање на извршни решенија

(1) Извршните судски одлуки, како и извршните решенија на надлежните носители на една од договорните страни што се однесуваат на давањата и други побарувања од социјалното осигурување се признаваат и извршуваат и во другата договорна страна.

(2) Признавањето може да биде одбиено само во случај, ако е во спротивност со јавниот поредок на договорната страна, во која треба одлуката или решението да се изврши.

(3) Признатите извршни одлуки и решенија согласно став 1 на овој член се извршуваат во другата договорна страна. Постапката за извршување се спроведува според правните прописи, кои се применуваат во договорната страна, на чија територија треба да се спроведе извршувањето. Одлуките или решенијата мора да содржат потврда за нивното извршување (клаузула за извршност).

Член 36

Уредување на пензии исплатени во повисоки износи

Ако надлежниот носител на едната договорна страна, во периодот за кој надлежниот носител на другата договорна страна дополнително одобрил соодветно давање и исплатил давање поголемо од тоа што следува, износот кој го надминува тоа давање до износот на остатокот што следува се смета за повеќе исплатено давање доколку носителот на другата договорна страна не почнал да ја исплатува пензијата според своите правни прописи.

Член 37

Решавање на спорови

(1) Сите спорови во врска со толкувањето или примената на овој договор се решаваат со преговори помеѓу надлежните органи на договорните страни.

(2) Ако спорот не може да биде решен на тој начин, по барање на едната или на двете договорни страни случајот се доставува на арбитражен суд, чии што состав и постапки се одредуваат спогодбено меѓу двете страни.

ДЕЛ V

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 38

Преодни одредби

(1) Овој договор не се применува за исплата на давања за периоди пред неговото влегување во сила.

(2) За определување на правото на давање, според овој договор, се земаат во предвид и периодите на осигурување, навршени пред влегување во сила на овој договор.

(3) Пензиите кои се утврдени пред влегување во сила на овој договор, по службена должност се утврдуваат повторно, ако се поповолни за корисникот. Ако така определениот износ на пензијата е понеповолен за корисникот се задржува износот определен пред влегување во сила на овој договор.

(4) Ако пред влегување во сила на овој договор не било уважено барањето за остварување на пензија или пензијата била определена според член 32 од Конвенцијата за социјално осигурување меѓу Народна Република Бугарија и Федеративна Народна Република Југославија, за правото на пензија се одлучува по поднесување на повторно барање на лицето. Ако барањето е поднесено во рок од две години по влегување во сила на овој договор тогаш пензијата се исплатува од неговото влегување во сила. Во спротивен случај таа ќе се исплатува според правните прописи на секоја договорна страна.

(5) Одредбите на овој договор кои се однесуваат за здравствена заштита ќе се применуваат од договорните страни по истекот на 4 години од денот на влегување во сила на овој договор.

(6) Секоја од договорните страни може да го продолжи рокот за одложување за примената на одредбите за здравствена заштита ако писмено ја извести другата договорна страна во рок од 3 месеци пред истекување на рокот од став 5 на овој член.

Член 39

Влегување во сила

(1) Овој договор подлежи на ратификација.

(2) Овој договор влегува во сила првиот ден на третиот месец кој следува по месецот на приемот на второто известување по дипломатски пат дека е завршена постапката за ратификација.

(3) Одредбите на овој договор кои се однесуваат за здравствена заштита влегуваат во сила според член 38 став 5 и 6 на овој договор.

(4) Од денот на влегување во сила на овој договор, во односите меѓу Република Македонија и Република Бугарија престанува да важи Конвенцијата за социјално осигурување помеѓу Федеративна Народна Република Југославија и Народна Република Бугарија склучена во Белград на 18 декември 1957 година.

Член 40**Откажување на договорот**

(1) Овој договор се склучува за неопределено време. Секоја од договорните страни може во тековната календарска година, во писмена форма по дипломатски пат да го откаже овој договор сметано од 1 јануари наредната година, при што отказниот рок не може да биде пократок од шест месеци.

(2) При откажување на овој договор сите стекнати права според неговите одредби важат за дотогаш стекнатите права.

Во потврда на ова, ополномоштените представници на двете договорни страни го потпишаа овој договор.

Потпишано во Софија на 06.02.2003 година во два оригинални примерока секој од нив на официјалните јазици на двете земји - македонски јазик, согласно Уставот на Република Македонија и на бугарски јазик согласно Уставот на Република Бугарија при што двата текста имаат еднаква важност.

За Република Македонија**За Република Бугарија**

Јован Манасијевски

Лидија Шулева

ДОГОВОР
МЕЖДУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЈА
ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЈАВАНЕ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЈА
наричани по-нататък Договарящи се страни, ..

в желанието си да регулират взаимоотношенията си в областта на социалното осигуряване се споразумяха за следното:

ДЯЛ 1
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 1

Определяне на понятията

(1) В този Договор понятията означават:

1. "територия":

по отношение на Република Македонија
територията на Република Македонија;

по отношение на Република България
територията на Република България;

2. "гражданин":

гражданин по смисъла на правните разпоредби
на Договарящите се страни;

3. "правни разпоредби":

законови, подзаконовни актове и други разпоредби,
които се отнасят до областите на социалното
осигуряване, посочени в член 2, алинея 1 на този
Договор;

4. "компетентен орган":

по отношение на Република Македонија
Министерствата, които отговарят за областите на социалното осигуряване, съгласно правните разпоредби, упоменати в член 2, алинея 1, точка 1 на този Договор;

по отношение на Република България
Министерствата или други органи, които отговарят за областите на социалното осигуряване, съгласно правните разпоредби, упоменати в член 2, алинея 1 точка 2 на този Договор;

5. "компетентен носител":

носител на осигуряването, при който лицето е осигурено по време на подаване на молбата за плащания или от когото има или би имало право на плащане, когато би пребивавало на територията на Договарящата се страна, в която лицето е било осигурено за последен път;

6. "носител"

институция или орган, прилагаш правните разпоредби от член 2, алинея 1 на този Договор;

7. "постоянно местожителство":

постоянно пребиваване по смисъла на правните разпоредби на Договарящите се страни;

8. "пребиваване":

временно пребиваване по смисъла на правните разпоредби на Договарящите се страни;

9. "осигурено лице":

лице в трудово правоотношение, лице, което извършва самостоятелна дейност или лице, което се приема за осигурено, съгласно правните разпоредби на Договарящите се страни;

10. "член на семейство":

лице, определено като такова съгласно правните разпоредби на Договарящата се страна, на територията на която се намира компетентният носител, за чиято сметка се предоставят плащанията;

11. "периоди на осигуряване":

периоди, за които са плащани вноски или приравнени периоди, съгласно правните разпоредби на една от Договарящите се страни;

12. "парично плащане"

парично плащане или пенсия, вклучително всички увеличенија, осъвременявания и добавки;

13. "плащане в натура":

здравна заштита, предоставяна съгласно правните разпоредби за здравно осигуряване, упоменати в член 2 на този Договор;

14. "добавки за деца":

парично плащане за деца, съгласно правните разпоредби на Договарящите се страни.

(2) Останалите понятия в този Договор имат значението, което носят според правните разпоредби на всяка Договаряща се страна.

ЧЛЕН 2**Разпоредби, за които се отнася този Договор****(1) Този Договор се отнася за:****1. македонските правни разпоредби за:**

- 1.1. здравното осигуряване за случай на болест, злополука и майчинство, вклучително и случаите на трудова злополука и професионална болест;
- 1.2. пенсионното и инвалидното осигуряване, вклучително и случаите на трудова злополука и професионална болест;
- 1.3. осигуряването за безработица;
- 1.4. добавката за деца.

2. българските правни разпоредби за:

- 2.1. парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство;
- 2.2. медицинска помощ в рамките на задължителното здравно осигуряване;
- 2.3. пенсия за осигурителен стаж и възраст, и за инвалидност поради общо заболяване;
- 2.4. пенсия за трудова злополука или професионална болест;
- 2.5. наследствени пенсии от горните видове;
- 2.6. парични обезщетения за безработица;
- 2.7. добавки за деца.

(2) Този Договор се прилага и във връзка с всички нормативни актове, изменящи или допълващи правните разпоредби, посочени в алинея 1 на този член.

ЧЛЕН 3

Лица, за които се прилага този Договор

Този Договор се прилага за:

1. осигурените лица, за които се прилагат или са били прилагани правните разпоредби на едната или на двете Договарящи се страни;
2. други лица, чиито права произтичат от правата на лицата по точка 1 на този член.

ЧЛЕН 4

Еднакво третиране

(1) При прилагане на правните разпоредби на едната Договаряща се страна, гражданите на другата Договаряща се страна, обхванати от този Договор, са равнопоставени на гражданите на първата Договаряща се страна.

(2) Алинея 1 на този член не се отнася до:

1. разпоредбите за задълженията по осигуровките от международни договори, сключени с трети страни;
2. правните разпоредби за осигуряване на лица, работещи в представителство на фирма на едната от Договарящите се страни в трети страни или при членове на това представителство.

ЧЛЕН 5

Трансфер на парични плащания

(1) Паричните плащания, включително и минималните пенсии, определени съгласно правните разпоредби на една от Договарящите се страни, не могат да бъдат намалявани, изменени, спирани или прекратявани в случай, че правоимащото лице е с постоянно местожителство на територията на другата Договаряща се страна.

(2) Алинея 1 не се прилага при обезщетения за безработица.

ДЈАЛ II

ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВНИТЕ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 6

Обща разпоредба

Задължението за осигуряване се определя съгласно правните разпоредби на Договарящата се страна, на чиято територия лицето работи и в случай, когато постоянното местожителство на работещия или седалището на работодателя се намира на територията на другата Договаряща се страна, ако с разпоредбите на член 7 и 8 на този Договор не е определено друго.

ЧЛЕН 7

Специални разпоредби

(1) Ако предприятие със седалище на територията на едната Договаряща се страна изпрати работещия за определен период от време на територията на другата Договаряща се страна, за него до изтичане на срока на договора, на основание на който е изпратен, но за не повече от 24 месеца, се прилагат правните разпоредби на първата Договаряща се страна, все едно, че работещият се намира на нейна територия. Ако извършването на дейността трябва да бъде продължено за период по-дълъг от предвидените 24 месеца, прилагането на правните разпоредби на Договарящата се страна, в която е седалището на работодателя, може по изключение, по общо искане на работещия и работодателя, да се продължи най-много до 24 месеца при съгласие на компетентния орган на Договарящата се страна, в която се извършва дейността.

(2) Ако предприятие за въздушен и наземен транспорт със седалище на територията на едната Договаряща се страна изпрати работещ на територията на другата Договаряща се страна, спрямо него се прилагат правните разпоредби на първата Договаряща се страна, все едно че лицето работи на нейна територия.

(3) Спрямо екипажът на морски кораб, както и спрямо други лица, които не са само временно наети на борда на кораба, се прилагат правните разпоредби на Договарящата се страна, под чийто флаг плава корабът.

ЧЛЕН 8

Дипломатически представителства и консулства

(1) Спрямо членовете на дипломатическите представителства и консулствата, както и спрямо лицата, наети на

работа в техните служби или от служителите им, се прилагат распоредбите на Виенската конвенција за дипломатическите одношения от 18 април 1961 год. и на Виенската конвенција за консулските одношения от 24 април 1963 год.

(2) Спрямо лицата, упоменати в алинея 1 на този член, които не са изпратени на работа, се прилагат правните распоредби на Договарящата се страна, на чиято територия работят. Работещите, които са граждани на изпращащата страна, могат в срок от три месеца от деня на назначаването им, да изберат прилагането на правните распоредби на една от Договарящите се страни.

ЧЛЕН 9

Изключения

При общо искане на осигуреното лице и неговия работодател или при искане на лице, извършващо самостоятелна дейност, компетентните органи на двете Договарящи се страни могат по споразумение да направят изключение при прилагане на член 6 до член 8 на този Договор, като вземат предвид характера и условията на трудовата дейност.

ДЯЛ III

СПЕЦИАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ГЛАВА I

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА СЛУЧАИ НА БОЛЕСТ И МАЙЧИНСТВО

ЧЛЕН 10

Сумиране на периоди на осигуряване

Ако съгласно правните распоредби на едната Договаряща се страна правото на обезщетение и срокът на изплащането му зависят от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител на тази Договаряща се страна взема предвид, ако това е необходимо, и периодите на осигуряване, придобити според правните распоредби на другата Договаряща се страна при условие, че те не съвпадат.

ГЛАВА 2

ПЛАЩАНИЯ В НАТУРА

ЧЛЕН 11

Спешна и неотложна помош

(1) Лице, осигурено согласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна и членовете на неговото семејство, пребиваващи на територијата на другата Договаряща се страна, имат право на здравна заштита согласно правните разпоредби на тази Договаряща се страна, за сметка на компетентниот носител, ако тази заштита е от спешен или неотложен карактер.

(2) Лицето, посочено в алинея 1 на този член, в случај на ползване на здравна заштита в другата Договаряща се страна, представя документ от компетентниот носител, че е здравно осигурено.

ЧЛЕН 12

Здравна заштита на командировани лица

(1) Осигурените лица по член 7 и 8 на този Договор, за времето на тяхното пребивавање на територијата на другата Договаряща се страна, могат да ползват здравна заштита, согласно правните разпоредби на Договарящата се страна по пребивавање или постојано местожителство, за сметка на компетентниот носител.

(2) Разпоредбите на алинея 1 на този член се прилагат и за членовете на семејството на осигуреното лице.

ЧЛЕН 13

Здравна заштита на пензионери

(1) Лице, получаващо пенсии, определени согласно правните разпоредби на двете Договарящи се страни, има право на здравна заштита за себе си и за членовете на своето семејство, согласно правните разпоредби и за сметка на компетентниот носител на Договарящата се страна, на чиято територија има постојано местожителство.

(2) На лице, получаващо пенсия, определена согласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна, което има постојано местожителство на територијата на другата Договаряща се страна, здравна заштита за него и за членовете на неговото семејство доставя носителот по постојаното местожителство, за сметка на компетентниот носител на првата Договаряща се страна.

ЧЛЕН 14

Здравна заштита на членове на семејство

Членовите на семејството на лице, осигурено согласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна, които имат постоянно местожителство на територијата на другата Договаряща се страна, ползват здравна заштита од носителот по постоянното местожителство, согласно прилаганите од него правни разпоредби, за сметка на компетентниот носител на првата Договаряща се страна, ако не подлежат на задължително здравно осигурување при носителот по постоянното местожителство.

ЧЛЕН 15

Възстановяване на разходи

(1) За направени разходи за здравни услуги за осигурено лице на територијата на другата Договаряща се страна, компетентниот носител дава согласие за възстановяването им, когато сумата е над утвърдения в Административното споразумение размер.

(2) Плащанията, които носителот на едната Договаряща се страна е извършил за сметка на компетентниот носител на другата Договаряща се страна, се възстановяват по действителната им стойност.

(3) Органите за връзка могат, вместо пресмятане на действителните разходи, да договорят взаимно компенсирание на разходите за отделни категории осигурени лица.

ГЛАВА 3

ПАРИЧНИ ПЛАЩАНИЯ

ЧЛЕН 16

Парични плащания в случай на болест и майчинство

Парични плащания в случай на болест и майчинство предоставя компетентниот носител на Договарящата се страна, при който е било осигурено лицето към моментот на възникване на правото на тези плащания.

ГЛАВА 4

ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

ЧЛЕН 17

Парични плаќања при трудова злополука или професионална болест

(1) Парични плаќања в случај на трудова злополука или професионална болест доставя компетентниот носител на тази Договаряща се страна, на чиито правни распоредби е било подчинено лицето по време на трудовата злополука или по времето, кога то е извршвало дейност, вследствие на която е възникнала професионалната болест.

(2) Ако осигуреното лице е било на работа на територијата на двете Договарящи се страни, по време на която е било изложено на опасност от заболување от една и сѝа професионална болест, паричното плаќање се доставя от компетентниот носител при когото лицето е било осигурено за последен път.

(3) Ако осигуреното лице, след придобивање право на парично плаќање за трудова злополука или професионална болест от едната Договаряща се страна, е продължило да работи в другата Договаряща се страна при сѝите условија, за които е придобило правото на плаќање, последващите плаќања от сѝиот вид се доставяат от компетентниот носител на втората Договаряща се страна.

ЧЛЕН 18

Трудова злополука на път

(1) Ако лице с постоянно местожителство на територијата на едната Договаряща се страна и на основание на договор за работа патува в другата Договаряща се страна, за да постѝпи на работа, и по нај-краткиот път, без прекъсвање, до местоработата претърпи злополука, плаќање за тази злополука доставя компетентниот носител на тази друга Договаряща се страна, сѝласно правните распоредби за осигурување в случај на трудова злополука. Това е валидно и за злополука, която назначениот може да претърпи при връќање в Договарящата се страна, в която има постоянно местожителство, непосредствено след прекратување на договора за работа, на основание на който тој е патувал в другата Договаряща се страна.

ГЛАВА 5

ПЕНСИИ ЗА СТАРОСТ, ИНВАЛИДНОСТ И СМЪРТ

ЧЛЕН 19

Сумиране на периоди на осигуряване

(1) Ако согласно правните разпоредби на една от Договарящите се страни правото на пенсия зависи от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител взема предвид и периодите на осигуряване, придобити согласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна, все едно че се отнася за периоди на осигуряване, придобити согласно нейните правни разпоредби, при условие, че тези периоди не съвпадат.

(2) Ако согласно правните разпоредби на една от Договарящите се страни правото на пенсия зависи от наличието на определен период на работа в специфични условия, то осигурителните периоди, придобити согласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна, се вземат предвид за определяне на правото само в обема, отговарящ на тези специфични условия. Ако продължителността на тези периоди на осигуряване не поражда право на пенсия от специфичната система, те се взимат предвид за придобиване на право на пенсия в общата система на осигуряване.

(3) Ако въпреки прилагането на разпоредбите, упоменати в алинея 1 и алинея 2 на този член, гражданин на една от Договарящите се страни не придобива право на пенсия, се вземат предвид и периодите на осигуряване, придобити в трета страна, които са свързани с двете Договарящи се страни с отделни договори за социално осигуряване и в които се предвижда сумиране на осигурителните периоди. Ако само едната Договаряща се страна е обвързана с договор с трета страна, тогава тази Договаряща се страна взема предвид периодите на осигуряване, които нейните граждани са придобили в тази трета страна, ако в спогодбата с тази трета страна не е определено друго.

ЧЛЕН 20

Самостоятелна пенсия

Ако осигуреното лице изпълнява условията за придобиване на право на пенсия, согласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна, без да е необходимо сумиране на периодите на осигуряване согласно член 19 на този Договор, компетентният носител на тази Договаряща се страна определя размера на пенсията само на базата на периодите на осигуряване, придобити согласно неговите правни разпоредби.

ЧЛЕН 21

Пенсии със сумиране на периоди на осигуряване

(1) Ако съгласно правните разпоредби на една от Договарящите се страни съществува право на пенсия само при прилагане на разпоредбата на член 19 на този Договор, размерът на пенсията се определя по следния начин:

1. Компетентният носител на Република Македонија:

- 1.1. определя теоретичния размер на пенсията, на който осигуреното лице би имало право ако всички периоди на осигуряване и приравнените периоди в двете Договарящи се страни биха били придобити съгласно собствените правни разпоредби;
- 1.2. определя действителния размер на пенсията, на който осигуреното лице има право, като свежда теоретичния размер от точка 1.1. до съотношение между периодите на осигуряване и приравнените периоди, придобити съгласно правните разпоредби, които прилага и периодите на осигуряване и приравнените периоди, придобити в двете Договарящи се страни;
- 1.3. ако общият период на осигуряване, придобит съгласно правните разпоредби на двете Договарящи се страни, е по-голям от максималния период, изискващ се според македонските правни разпоредби за изчисляване размера на пенсията, пропорционалният дял на пенсията се изчислява като съотношение между продължителността на периодите на осигуряване, придобити съгласно македонските правни разпоредби и този максимален период на осигуряване.

2. Компетентният носител на Република България

- 2.1. взема предвид и периодите на осигуряване, придобити на територията на Република Македонија в обема, необходим за преценяване на правото на пенсия при условие, че тези периоди не съвпадат.
- 2.2. определя размера на пенсията, съгласно българските правни разпоредби, само за периодите на осигурителен стаж, придобити в България.

ЧЛЕН 22

Осигурителни периоди под 12 месеца

(1) Ако периодите на осигуряване, придобити съгласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна, не достигат дванадесет месеца и ако въз основа на това не възниква право на пенсия, компетентният носител на тази Договаряща се страна, не отпуска плащане във връзка с тези периоди.

(2) Периодите на осигуряване, посочени в алинея 1 на този член, се вземат предвид от компетентния носител на другата Договаряща се страна, с цел прилагане на разпоредбите на член 19, все едно че тези периоди са придобити съгласно неговите правни разпоредби.

Член 23

Неедновременно изпълняване на условията за пенсия

(1) Ако осигуреното лице не изпълнява едновременно условията за придобиване на право на пенсия съгласно правните разпоредби на двете Договарящи се страни и на този Договор, то правото на пенсия се определя съгласно правните разпоредби на всяка Договаряща се страна, когато бъдат изпълнени условията, предвидени в техните разпоредби и в този Договор.

(2) Придобитото по-късно право на пенсия, съгласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна, не влияе на определената преди това пенсия съгласно правните разпоредби на първата Договаряща се страна.

ГЛАВА 6

ПЕНСИИ ЗА ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

ЧЛЕН 24

Обща разпоредба

Пенсии в случай на трудова злополука или професионална болест предоставя компетентният носител на тази Договаряща се страна, на чиито правни разпоредби е било подчинено лицето по време на трудовата злополука или по времето, когато е извършвало дейност, вследствие на която е възникнала професионалната болест.

ЧЛЕН 25

Пенсии за професионална болест

Ако лице, което е получавало или получава пенсия за професионална болест за сметка на компетентниот носител на една од Договорящите се страни, предяви претенции към компетентниот носител на другата Договоряща се страна за пенсия поради влошено здравословно състояние, възникнало в резултат на възобновена трудова дейност във вредни за здравето условия, съгласно правните разпоредби на тази Договоряща се страна, се постъпва по следният начин:

1. пенсията се предоставя и напред от компетентниот носител на първата Договоряща се страна съгласно нейните правни разпоредби без оглед на влошаването на здравословното състояние, и
2. компетентният носител на другата Договоряща се страна предоставя пенсия в размер на разликата между пенсията, полагаща се след влошаване на здравословното състояние и пенсията, която би бил задължен да предостави съгласно правните разпоредби на втората Договоряща се страна, преди влошаването на здравословното състояние.

ЧЛЕН 26

Предишни трудови злополуки или професионални болести

Ако правните разпоредби на едната Договоряща се страна предвиждат при преценка на степента на трудова неработоспособност или телесно увреждане да се вземат предвид предишните трудови злополуки и професионални болести, се вземат предвид трудовете злополуки и професионалните болести, които са възникнали преди това, съгласно правните разпоредби на другата Договоряща се страна.

ГЛАВА 7

БЕЗРАБОТИЦА

ЧЛЕН 27

Плащания за безработица

(1) Ако съгласно правните разпоредби на едната Договоряща се страна правото на плащане за безработица зависи от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител на тази Договоряща се страна взема

предвид, ако е необходимо, и периодите на осигуравање, придобити согласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна.

(2) Разпоредбата на алинея 1 на този член се отнася и за случаите когато согласно правните разпоредби на едната или на другата Договаряща се страна, срокът и размерът на плащането зависи от продължителността на периодите на осигуравање.

(3) Продължителността на получаването на плащане се намалява с периода, в който безработния в другата Договаряща се страна, в рамките на последните дванадесет месеца преди подаването на молбата, вече е получавал плащане за безработица.

ГЛАВА 8

ДОБАВКИ ЗА ДЕЦА

ЧЛЕН 28

Плащания на добавки за деца

(1) Лице, което работи на територията на едната Договаряща се страна, лице, което получава парично плащане за болест, майчинство, безработица или получава пенсия от едната Договаряща се страна, има право на добавки за деца, согласно правните разпоредби на тази страна и за децата, които са с постоянно местожителство на територията на другата Договаряща се страна.

(2) Правото на изплащане на детски добавки на лице, което получава пенсия, отпусната согласно правните разпоредби и на двете Договарящи се страни, се определя согласно правните разпоредби на страната, в която правоимащото лице има постоянно местожителство, ако то отговаря на условията за отпускане на такова плащане, согласно правните разпоредби на тази Договаряща се страна.

ЧЛЕН 29

Задължение за изплащане на добавки за деца

Ако са изпълнени условията за придобиване на право на плащане на детски добавки, согласно правните разпоредби на двете Договарящи се страни и разпоредбите на този Договор, плащането извършва Договарящата се страна, на територията на която детето има постоянно местожителство.

ДЈАЛ IV

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 30

Задължения на компетентните органи

(1) Компетентните органи на Договарящите се страни приемат необходимите мерки за изпълнение на този Договор.

(2) Компетентните органи:

1. изготвят Административно споразумение за прилагане на този Договор;
2. взаимно се информират за измененята в правните си разпоредби;
3. определят органи за връзка за улеснение при прилагането на този Договор.

ЧЛЕН 31

Правна и административна помощ

(1) При прилагането на този Договор, компетентните органи и компетентните носители на Договарящите се страни взаимно си предоставят безплатна правна и административна помощ. Правната помощ не включва съдебното производство.

(2) Компетентните органи и компетентните носители на Договарящите се страни, при прилагането на този Договор, влизат в непосредствена връзка помежду си, както и със заинтересованите лица или упълномощените от тях лица.

(3) Компетентните органи и компетентните носители на едната Договаряща се страна не могат да отхвърлят молби и други подадени документи, поради това, че са написани на официалния език на другата Договаряща се страна.

(4) Лекарските прегледи, чието извършване се изисква от правните разпоредби на едната Договаряща се страна и се отнасят за лице, с постоянно местожителство на територията на другата Договаряща се страна, се извършват там където лицето пребивава, по искане и за сметка на компетентния носител. Ако извършването на лекарски преглед се изисква от правните разпоредби на двете Договарящи се страни, разходите по извършването на прегледа не се възстановяват.

(5) Компетентните органи, компетентните носители и съдилищата на Договарящите се страни си оказват взаимна помощ

при исполнението на този Договор и действат така, както ако се касае за прилагането на техните собствени правни разпоредби.

(6) При прилагането на този Договор равноправно се използват официалните езици на двете страни - македонски език, съгласно Конституцията на Република Македонија, и български език, съгласно Конституцията на Република България.

ЧЛЕН 32

Такси и легализация

(1) Освобождаването от или намаляването на данъци и такси, определени от правните разпоредби на едната Договаряща се страна за удостоверения и други документи, които съгласно тези правни разпоредби се представят, важи също за съответните удостоверения и други документи, които се изискват съгласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна при исполнението на този Договор.

(2) Компетентните органи или компетентните носители на двете Договарящи се страни не изискват дипломатическа или консулска заверка на удостоверенията и другите документи, представяни при исполнението на този Договор.

ЧЛЕН 33

Заявления, декларации и жалби

(1) Заявления, декларации или жалби, подадени до компетентния орган или компетентния носител на едната Договаряща се страна, при прилагането на този Договор, се смятат за заявления, декларации или жалби, подадени до компетентния орган или компетентния носител на другата Договаряща се страна.

(2) Заявления, декларации и жалби, които трябва да бъдат подадени съгласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна в определен срок до компетентния орган или компетентния носител, се считат за подадени в срок ако са били подадени до съответния компетентен орган или компетентен носител на другата Договаряща се страна в същия срок.

(3) Заявление за плащане, подадено съгласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна, се смята за заявление за съответното плащане, съгласно правните разпоредби на другата Договаряща се страна. Това не важи за случаите когато молителят изрично поиска пенсия за старост само съгласно правните разпоредби на едната Договаряща се страна.

(4) При прилагане на разпоредбите на алинеи 1, 2 и 3 на този член, споменатите институции без отлагане изпращат заявленията, декларациите или жалбите на компетентните институции на другата Договаряща се страна чрез органите за връзка.

ЧЛЕН 34

Плащания

(1) Размерът на паричните плащания, дължими при прилагането на този Договор, се определят в паричната единица на Договарящата се страна, чийто компетентен носител предоставя тези парични плащания.

(2) Плащанията в другата Договаряща се страна, произтичащи от изпълнението на този Договор, се извършват в конвертируема валута.

ЧЛЕН 35

Признаване на изпълними решения

(1) Влезлите в сила решения на съдилищата, както и изпълнимите решения на компетентните носители на една от Договарящите се страни относно вноски и други вземания от социалното осигуряване се признават и изпълняват и в другата Договаряща се страна.

(2) Признаването може да бъде отказано само в случай, че то противоречи на обществения ред на Договарящата се страна, в която трябва да се изпълни решението.

(3) Признатите изпълними решения съгласно алинея 1 на този член се изпълняват в другата Договаряща се страна. Процедурата по изпълнението се съобразява с правните разпоредби, които се прилагат в Договарящата се страна, на чиято територия трябва да се приложи изпълнението. Решенията трябва да съдържат потвърждение за тяхната изпълнимост (клауза за изпълнимост).

ЧЛЕН 36

Уреждане на пенсии, изплатени в по-голям размер

Ако компетентният носител на едната Договаряща се страна е изплащал пенсия в по-голям размер от полагащия се в периода, за който компетентният носител на другата Договаряща се страна допълнително е одобрил съответното плащане, сумата която надвишава това плащане до размера на полагащия се остатък, се смята за изплатена в повече, доколкото носителят на другата Договаряща се страна не е започнал да изплаща пенсията съгласно своите правни разпоредби.

ЧЛЕН 37

Решаване на спорове

(1) Всички спорове във врска с тълкуването или прилагането на този Договор се решават чрез преговори между компетентните органи на Договарящите се страни.

(2) Ако спорът не може да бъде решен по този начин, по искане на едната или на двете Договарящи се страни, случаят се отнася до арбитражен съд, чийто състав и процедурни правила се определят по споразумение между двете страни.

ДЯЛ V

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 38

Преходна разпоредба

(1) Този Договор не поражда претенции за плащания за периоди преди неговото влизане в сила.

(2) За определяне на право на плащания, съгласно този Договор, се вземат предвид и периодите на осигуряване, придобити преди влизането в сила на този Договор.

(3) Пенсиите, определени преди влизането в сила на този Договор, се преизчисляват служебно, ако това е по-благоприятно за лицето. Ако така определеният размер на пенсията е по-неблагоприятен за лицето, се запазва размерът, определен преди влизане в сила на този Договор.

(4) Ако преди влизане в сила на този Договор не е била удовлетворена молба за отпускане на пенсия или пенсията е била определена при условията на член 32 от Конвенцията по социалното осигуряване между Народна република България и Федеративна народна република Югославия, правото на пенсия се преразглежда при подаване на нова молба от лицето. В случай, че молбата е подадена в срок от две години от влизането в сила на този Договор, пенсията се отпуска от датата на неговото влизане в сила. В противен случай тя се отпуска съгласно правните разпоредби на всяка Договаряща се страна.

(5) Разпоредбите на настоящия Договор, отнасящи се до здравната защита, ще се прилагат от Договарящите се страни след изтичане на срок от четири години, считано от датата на влизане в сила на Договора.

(6) Всяка една от Договарящите се страни може да продължи срока на отлагане на прилагането на разпоредбите, отнасящи се до здравната защита, като информира писмено другата Договаряща се страна в тримесечен срок преди изтичането на срока, посочен в алинея 5 на този член.

ЧЛЕН 39**Влизане в сила**

(1) Този Договор подлежи на ратификација.

(2) Този Договор влиза в сила од првиот ден на третиот месец, следващ месец на получаване по дипломатически път на второто уведомление, че е завършена процедурата по ратификација.

(3) Разпоредбите на този Договор, отнасящи се до здравната защита, влизат в сила по смисъла на член 38, алинеи 5 и 6 от Договора.

(4) От деня на влизане в сила на този Договор в отношенията между Република Македонија и Република България престава да е валидна Конвенцията по социалното осигуряване между Федеративна народна република Югославия и Народна Република България, подписана в Белград на 18 декември 1957 година.

ЧЛЕН 40**Прекратяване на Договора**

(1) Този Договор се сключва за неопределено време. Всяка от Договарящите се страни може през текущата календарна година, в писмена форма по дипломатически път, да го денонсира от 1 януари следващата година, при което срокът за денонсиране не може да бъде по-кратък от шест месеца.

(2) При денонсиране на този Договор, всички права, придобити в съответствие с неговите разпоредби най-късно до датата на денонсирането, се запазват.

В потвърждение на това, упълномощени представители на двете Договарящи се страни подписаха този Договор.

Съставен в на в два оригинални екземпляра, всеки от които на официалните езици на двете страни - македонски език, съгласно Конституцията на Република Македонија, и български език, съгласно Конституцията на Република България, като двата текста имат еднаква сила.

За Република Македонија

За Република България

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J I
PËR RATIFIKIM E MARRËVESHJES NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË
DHE REPUBLIKËS SË BULLGARISË
PËR SIGURIM SOCIAL

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Bullgarisë për sigurim social, e lidhur në Sofje më 6 shkurt 2003.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal në gjuhën maqedonase dhe bullgare është si vijon:

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë.